

ZVEZNA GIMNAZIJA IN ZVEZNA REALNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU
BUNDESGYMNASIUM UND BUNDESREALGYMNASIUM FÜR SLOWENEN IN
KLAGENFURT

PREDZNANSTVENA NALOGA

100 let SKD Jepa - Baško jezero
100 Jahre SKD Jepa - Baško jezero

avtorica: Nicola Barbara Oswald, 8. b razred
mentorica: prof. mag. Julia Schuster - Smrečnik

Loče, 26. januar 2022

ABSTRACT

Die vorliegende vorwissenschaftliche Arbeit mit dem Titel **100 Jahre SKD Jepa - Baško jezero** beschäftigt sich mit der Veränderung bzw. der Entwicklung des Vereins in den letzten 100 Jahren und zeigt auf, wie wichtig die Erhaltung der slowenischen Sprache in der Heimat ist. Der Schwerpunkt meiner Arbeit liegt in der Bedeutung der zweisprachigen kulturellen Arbeit. Im empirischen Teil wird die Obfrau des Vereins, sowie Vereinsmitglieder aus allen Vereinsgruppen befragt.

Im theoretischen Teil wird die Geschichte des Vereins genau beschrieben. Weiters werden die Anfänge des Vereins mit den zwei Gründern Franc Aichholzer und Dr. Josip Ogris erläutert, sowie die Kriegszeiten, Vereinsgruppen und die kulturelle Arbeit beleuchtet.

Der empirische Teil besteht aus dem Interview mit der Obfrau des Slowenischen Kulturvereins (Anica Lesjak - Ressmann) und aus der Umfrage unter den Vereinsmitgliedern. In der Auswertung erkennt man die Wichtigkeit und die Bedeutung der Erhaltung der Zweisprachigkeit.

Im Schlussteil werden die Ergebnisse der Theorie, des Interviews und der Umfrage interpretiert und mögliche Schlussfolgerungen gezogen.

ZAHVALA

Na tem mestu bi se rada zahvalila vsem, ki so mi na najrazličnejše načine pomagali, da sem lahko izvedla predznanstveno nalogo, predvsem pa svoji mami in babici.

Največja zahvala pa seveda velja moji mentorici Julii Schuster - Smrečnik, ki me je spremljala pri pisanju. Hvala, da ste mi pomagali in me podpirali vse od začetka, se z menoj srečevali v vašem prostem času in mi odgovarjali na vsa vprašanja, ki sem jih imela. Hvala za vašo zanesljivost in iskrenost. Brez vas predznanstvena naloga ne bi tako uspela, kot je.

Zahvaljujem se tudi vsem društvenim članom in članicam, ki so sodelovali/e pri anketi in hvala tudi gospe Anici Lesjak - Ressmann, s katero sem naredila intervju.

Loče, 26. 01. 2022

Nicola Oswalder

KAZALO

ABSTRACT	2
ZAHVALA	3
1. UVOD	6
2. DEFINICIJA POJMOV „DRUŠTVO“ IN „KULTURA“	7
3. ZGODOVINSKI RAZVOJ DRUŠTVA	8
3.1 IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO JEPa	8
3.1.1 Ideja, motivi in vzroki za nastanek društva	8
3.2 FRANC AICHHOLZER	9
3.2.1 Življenjepis	9
3.2.2 Učiteljsko in kulturno delo	10
3.2.3 Časopis <i>Koroški Slovenec</i> in mladinski list <i>Mladi rod</i>	10
3.3 DR. JOSIP OGRIS	11
3.3.1 Življenjepis	11
3.3.2 Kulturno delo	11
3.4 DRUŠTVO V POVOJNEM ČASU PRVE SVETOVNE VOJNE (1918–1937)	12
3.4.1 Gledališče	12
3.4.2 Prve kulturne skupine	13
3.5 DRUŠTVO MED DRUGO SVETOVNO VOJNO (1939–1945)	14
3.5.1 Čas nacionalsocializma	14
3.5.2 Izseljevanje	14
3.5.3 Žrtve fašizma	16
3.6 KULTURNO DELO PO 2. SVETOVNI VOJNI	16
3.6.1 Vpliv KKZ na društveno delo	16
3.6.2 Dvojezičnost v šolah	17
3.7. STARI IN NOVI ODBOR 1971–1989	17
3.7.1 Spremembe v društvu	17
3.7.2 Konflikt s Trško občino Bekštanj	18
3.7.3 Društvena zgoščanka	19

3. 7. 4 Pesem Rozke Petschnig	19
4. PREDSTAVITEV DANAŠNJIH SKUPIN.....	21
4. 1 Mopz Jepa - Baško jezero	21
4. 2 Tamburaški ansambel Loče	22
4. 3 Skupina akzent	23
4. 4 mladi akzent	24
4. 5 Gledališka skupina	25
4. 6 Otroška skupina Jepca	26
5. DRUŠTVENI LIST <i>JEPA</i>	26
6. PRIMERJAVA DRUŠTVA 1922–2022	27
6.1 Razvoj skupin.....	27
6.2 Namen društva	28
6.3 Vloga žensk v društvu.....	28
7. POGOVOR S PREDSEDNICO DRUŠTVA ANICO LESJAK - RESSMANN	29
8. ANKETA	31
9. SKLEP.....	39
10. BIBLIOGRAFIJA IN VIRI.....	41
10.1 Bibliografija	41
10.2 Časopisi	41
10.3 Brošure	42
10.4 Arhivi	42
10.5 Medmrežni viri	42
11. SEZNAM SLIK IN GRAFIKONOV.....	42
11.1 Seznam slik	42
11.2 Seznam grafikonov	43
12. PRILOGE	45
12.1 Pogovor s predsednico društva Anico Lesjak - Ressmann.....	45
12.2 Anketni vprašalnik.....	50
13. DELOVNI PROTOKOL	51
14. ČASTNA IZJAVA	53

1. UVOD

Tema, o kateri pišem v svoji predznanstveni nalogi, je **100 let SKD Jepa - Baško jezero**, saj leta 2022 praznuje društvo svojo 100. obletnico obstoja. Že od otroških let sem članica tega društva in zelo rada sodelujem v društvenih skupinah. Pri kulturnem delovanju čutim močno povezanost s svojim drugim maternim jezikom – slovenščino. Že od malih nog, ko sem se doma pogovarjala v slovenskem narečju ter pela slovenske pesmice s svojo babico, sem že občutila, kako rada pojem in se ukvarjam z glasbo in da to lahko izpopolnim v skupinah kulturnega društva.

V preteklosti so se morali naši predniki zelo boriti za slovenščino in za kulturno delo, ampak s pogumom in prizadevnostjo jim je uspelo, saj društvo danes še vedno uspešno deluje.

Cilj moje naloge je ugotoviti, kaj se je v teku 100 let v društvu spremenilo in kako pomembno je ohranjanje slovenskega jezika v domovini. V teoretičnem delu je natančno predstavljen zgodovinski razvoj društva – raziskovala sem zgodovino društva od začetka do danes ter opisala težave pri kulturnem delovanju zaradi vojn. Želela sem dobiti tudi odgovor na vprašanje, kako pomembno je društvo za člane dandanes.

V sklopu empiričnega dela sem opravila intervju s predsednico društva Anico Lesjak - Ressmann in izvedla anketo med društvenimi člani. Namen intervjuja je podkrepiti informacije, ki so v teoretičnem delu predstavljene, in poudariti natančnejše informacije ter osebno mnenje predsednice.

Da bi bolje predstavila pomen društva in slovenskega jezika, sem izvedla anketo, v kateri je sodelovalo 40 društvenih članov iz različnih skupin, starih med 10 in 72 let. V anketi me je zanimalo, koliko društveni člani vedo o zgodovini društva, kako pomembna jim je slovenščina in zakaj radi sodelujejo v društvu.

2. DEFINICIJA POJMOV „DRUŠTVO“ IN „KULTURA“

Beseda »društvo« ima mnogo definicij. Kot društvo zaznamujemo veliko ali manjšo skupino ljudi, ki imajo iste predstave, cilje, vrednote in ki delajo po istih načinih.

»Obstaja zelo veliko vrst društev, npr.: cerkvena, dijaška, strokovna, glasbena, športna, turistična in kulturna društva.« (Fran/iskanje/društvo (pridobljeno 24. 10. 2021)) H kulturnim društvom spada tudi SKD Jepa - Baško jezero, saj imajo člani društva iste predstave in cilje. V tem primeru sta to ohranjevanje slovenskega jezika in kulturno delovanje v domačem jeziku (prim. intervju, glej prilogo).

Kultura je način življenja, pod katerim živijo ljudje in kaj iz tega naredijo (prim. Martin Lesjak, 2020, str. 8). »Je tudi rezultat človekove kreativnosti na področju kulture.«

(Fran/iskanje/kultura (pridobljeno 24. 10. 2021))

V SKD Jepa - Baško jezero je rezultat stoletnega obstoja društva in vztrajne nege domačega jezika ter uspešnega razvoja kulture in velikega navdušenja za kulturno delovanje.

Pravzaprav imata besedi »društvo« in »kultura« v SKD Jepa - Baško jezero skupni pomen ter povezavo. Brez društva danes ne bi več obstajala slovenska kultura ob Baškem jezeru in brez kulture ne bi prišlo do društva, ki bi jo ohranjalo.

3. ZGODOVINSKI RAZVOJ DRUŠTVA

3.1 IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO JEPa

3.1.1 Ideja, motivi in vzroki za nastanek društva

Začetki organiziranega kulturnega delovanja ob Baškem jezeru se je začelo že leta 1886. Takrat se je ustanovila podružnica Beljak in okolica družbe Sv. Cirila in Metoda. Na začetku 20. stoletja je bilo na Koroškem kulturno delo zelo aktivno, saj je bilo mnogo društev, prireditelj, tečajev in predavanj v slovenskem jeziku. V času 1. svetovne vojne se je vso kulturno življenje ustavilo, tudi okrog Baškega jezera. Velik del slovenskih izobražencev je zapustilo deželo, zato so še enkrat aktivirali Politično in gospodarsko društvo, da bi imeli slovensko govoreči ljudje neko vodstvo (prim. arhiv družine Aichholzer). Leta 1922 sta učitelj Franc Aichholzer in loški župnik dr. Josip Ogris obnovila kulturno delo okrog Baškega jezera in pri Hajnželnu v Ledincah ustanovila Izobraževalno društvo Jepa (prim. društveni arhiv). Za ime sta izbrala goro Jepo. 19. 9. 1922 je bilo novo ustanovljeno društvo vpisano v register društev. Najpomembnejši razlog za nastanek tega društva je bil, da bi koroškim Slovencem/Slovenkam na jezikovnem, literarnem, kulturnem in gospodarskem področju približali slovenski jezik. Aichholzerju in Ogrisu je bila pomembna ohranitev slovenskega jezika okrog Baškega jezera. Želela sta tudi, da bi se otroci že od malih nog v šolah intenzivno ukvarjali s slovenščino. Prek društva so si lahko učenci med drugim ogledali predstave v slovenskem jeziku. Poleg kulturnega delovanja je bil Francu Aichholzerju pomemben tudi gospodarski razvoj, zato je reaktiviral Politično in gospodarsko društvo. Brez Aichholzerja in Ogrisa bi bilo v tem času kulturno delovanje zelo slabo, saj sta postavila temelje za ohranjanje slovenskega jezika za koroške Slovence (prim. arhiv Simona Trießniga).

Slika 1: Logotip Izobraževalnega društva Jepa

(društveni arhiv)

3.2 FRANC AICHHOLZER

3.2.1 Življenjepis

V Trški občini Bekštanj leži ob Dobniškem jezeru pod čudovito Jeko majhna vas, ki se imenuje Dobje. Tam se je 12. 2. 1884 rodil Franc Aichholzer. Skupaj z bratom Gregorjem je že v otroških letih spoznaval slovenski jezik, saj ga je mati, ki ni znala slovensko, naučila peti slovenske pesmi. V mladostnih letih se je v Celovcu izobraževal za poklic učitelja in leta 1901 maturiral. Tri leta kasneje je opravil izpit za dvojezičnega ljudskošolskega učitelja. Franc Aichholzer je v svojem življenju doživel prvo in drugo svetovno vojno. V času, ko je bila vojna med Nemčijo in Poljsko, je bil 1. 9. 1939 aretiran v taborišču Buchenwald, od koder se je vrnil leta 1940. Z njim je bil zaprt tudi Rado Wutej, urednik časopisa *Koroški Slovenec* (prim. arhiv družine Aichholzer). V ročnih zapiskih Franca Aichholzerja piše, da jih je poveljnik taborišča sprejel s temi besedami: „Prišli ste semkaj, da tukaj poginete, saj niste kaj drugega kakor izmeček človeštva“ [Sic] (prim. arhiv družine Aichholzer). Franc Aichholzer je umrl leta 1976, star 92 let. Koroški Slovenci/Slovenke okrog Baškega jezera ga ne bodo nikoli pozabili, saj je veliko prispeval k obstoju slovenskega jezika. Leta 1921 je ustanovil časopis *Koroški Slovenec*, 1922 je skupaj z dr. Josipom Ogrisom ustanovil Izobraževalno društvo Jepa, leta 1952 pa še mladinski list *Mladi rod* (prim. arhiv družine Aichholzer).

Slika 2: Franc Aichholzer (desno) in dr. Josip Ogris (levo)
(društveni arhiv)

3.2.2 Učiteljsko in kulturno delo

Franc Aichholzer je prvo učiteljsko mesto nastopil jeseni leta 1904 v Kotljah v Mežiški dolini. V njegovem razredu je bil tudi Prežihov Voranc, ki je kasneje postal znameniti koroški pisatelj. 1905 se je Aichholzer udeležil sestanka slovenskih učiteljev v Šmihelu nad Pliberkom. Takrat so registri časopisa *Freie Stimmen* mislili, da hočejo ustanoviti društvo slovenskih učiteljev in s tem ustvarjati razkole med koroškim učiteljstvom, kar pa ni bilo res. Po plebiscitu leta 1920 se je Franc Aichholzer odločil, da bo pomagal vsem Slovencem, ki so bili diskriminirani, preganjani in ostali brez vsega, zato je reaktiviral že obstoječe Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Leta 1945 je postal vodja domače šole v Ločah, kjer je ostal do upokojitve leta 1950. Istega leta je bil član dvojezičnega šolstva, saj šole niso imele slovenskih knjig in dobro izobraženih dvojezičnih učiteljev. Aichholzer je prejel priznanje deželnega šolskega sveta za vodstvo slovenskih tečajev v Zgornjem Rožu (prim. arhiv družine Aichholzer).

3.2.3 Časopis *Koroški Slovenec* in mladinski list *Mladi rod*

Leta 1921 je začel izhajati slovenski tednik *Koroški Slovenec*. Prva leta so ga tiskali na Dunaju, ker v Celovcu ni bilo tiskarne, ki bi tiskala slovenski časopis. To se je spremenilo z vrnitvijo Mohorjeve tiskarne v Celovec. Na začetku je bil Franc Aichholzer urednik časopisa, kasneje je to nalogo prevzel Rado Wutej (prim. arhiv družine Aichholzer). *Koroški Slovenec* je izhajal vsako sredo do leta 1938 (prim. KKZ, 1979, str. 88). Med upokojitvijo leta 1950 je Aichholzer uresničil idejo mladinskega lista, saj šole niso imele slovenskih knjig. List je poimenoval *Mladi rod*. Prva številka je izšla januarja 1952. Od začetka do konca šolskega leta 1954/55 je bil Aichholzer glavni urednik. Nasledil ga je Rudi Vouk, od decembra 1971 pa list ureja konzorcij koroških učiteljev (prim. arhiv družine Aichholzer).

Slika 3: Spominska tabla Franca Aichholzerja v Dobju ob hiši njegove hčerke Vide Rudolf (osebni arhiv)

3.3 DR. JOSIP OGRIS

3.3.1 Življenjepis

Duhovnik, pravnik in kulturnik dr. Josip Ogris se je rodil 3. 6. 1887 v Šmarjeti v Rožu. Odločil se je za izobrazbo duhovnika, ki jo je 1909 dokončal v Ljubljani, ko je bil posvečen. Ogris je delal po cerkvah v mnogih krajih: na Prevaljah, Sv. Ilju v Celovcu, v Marijanišču in pri Gospe Sveti. 15. 3. 1914, ko je bil star 27 let, je prevzel faro v Ločah ob Baškem jezeru. V tem letu se je začela prva svetovna vojna, zato je bil štiri mesece po prihodu v Loče dodeljen za vojnega kurata v Galiciji. Po štirih letih vojaške službe se je 12. 7. 1918 vrnil v Loče, ampak ne za dolgo, saj je moral 5. 1. 1919 zbežati na Kranjsko zaradi ljudske obrambe. S Kranjske se je vrnil 1. 8. 1919. Leta 1922 je skupaj s šolskim učiteljem Francem Aichholzerjem ustanovil Izobraževalno društvo Jepa in v istem letu prevzel mesto predsednika Slovenskega šolskega društva v Celovcu. Njegov tajnik je bil njegov prijatelj Franc. 6. 4. 1941 so ga odvedli v zapor v Beljaku, od koder so ga izpustili šele 30. 4. 1941, nato pa so ga pregnali v faro Maria Luggau v Lesni Dobi. Dr. Josip Ogris je bil v času obeh vojn 8 let, 2 meseca in 25 dni na bojišču, begu ali v izgnanstvu. Jeseni leta 1956 ga je doletela huda bolezen, zaradi katere je po dolgem trpljenju 20. 11. 1964 umrl (prim. arhiv Simona Trießniga).

3.3.2 Kulturno delo

Dr. Josip Ogris je skupaj s Francem Aichholzerjem ustanovil Izobraževalno društvo Jepa za fari Loče in Pečnica. Njun glavni namen je bil ponovno začeti s kulturnim delom (prim. arhiv

Simona Trießniga). Ogrisu je bilo zelo pomembno ohraniti slovenski jezik v svojem kraju, kar je tudi zapisal v zgodovinski popis loške fare. Napisal je, da ima vsaka manjšina „biser vere in zlato posodo materinega jezika“ in da morajo pripadniki te manjšine ohraniti in braniti svoj zaklad (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1992, str. 2).

Slika 4: dr. Josip Ogris
(društveni arhiv)

3.4 DRUŠTVO V POVOJNEM ČASU PRVE SVETOVNE VOJNE (1918–1937)

3.4.1 Gledališče

V povojnem času prve svetovne vojne je bila gledališka skupina v Izobraževalnem društvu Jepa zelo aktivna. Društvo je imelo na območju današnje Trške občine Bekštanj tri odre na prostem. To so bili odri v Ledincah pri Hajnzelnu, Žihrov oder v sadovnjaku Žihra v Ločah in Ročičnikov oder v Ratenčah. Igre so večinoma potekale na prostem ob lepem vremenu. Najbolj priljubljen oder društva je bil Žihrov oder, saj je bilo na njem zaigranih največ iger. Priljubljene igre so bile: *Deseti brat*, *Za pravdo in srce*, *Divji lovec*, *Dekle z biseri* in *Mikova Zala*. Z igro *Miklova Zala* je društvo doseglo mejnik v zgodovini delovanja, saj je bila to igra, pri kateri je sodelovalo največje število igralcev in ki si jo je ogledalo največ ljudi. Režijo teh iger je največkrat prevzel loški župnik dr. Josip Ogris (prim. arhiv Simona Trießniga). 9. 6. 1925 je prišlo v Ločah do motnje igre *Deseti brat*, saj so vdrli nemško govoreči pijanci in zakričali hitlerjevski pozdrav. S tem so hoteli doseči prekinitev igre, vendar so gledalci in igralci ostali mirni in predstavo speljali do konca (prim. arhiv Simona Trießniga). Od leta 1932

so se igralci poslovili od odrov na prostem, saj je za predstave gostilničarka Neža Pušnik ponudila svoj prostor, imenovano Pušnikova dvorana. Po nekaj letih so igre predstavljali tudi na odru v kulturnem domu v Ločah, saj je v Pušnikovi dvorani primanjkovalo prostora. Leta 1936 se je igralski skupini pridružila tudi mladina. Z igro *Dekle z biseri* so dosegli naslednji mejnik na gledališkem področju. Predstavili so še igri *Tri sestre* in *Revček Andrejček*. Društvo je v povojnem času še vedno sodelovalo z drugimi skupinami, na primer pri igri *Dekle z biseri*, kjer je nastopila tudi tamburaška skupina iz Malošč, kar je publika sprejela z veliko hvaležnostjo (prim. društveni arhiv).

Slika 5: Gledališka skupina
(društveni arhiv)

3.4.2 Prve kulturne skupine

Poleg aktivnega dela gledališča sta bili po vojni ustanovljeni še dve skupini. Leta 1924 je sedem fantov ustanovilo tamburaški ansambel, vendar so se po drugi svetovni vojni vrnil le trije tamburaši in ansambel je razpadel (prim. arhiv Simona Triešniga). Največje zanimanje je bilo tudi na področju petja (prim. društveni arhiv). Že v 30. letih 20. stoletja je deloval moški zbor, ki ga je vodil Othmar Simčič iz Loč. Pevci so med drugim nastopili na občnem zboru društva v dvorani v Ločah 1935 (prim. Pol. in gosp. društvo, 1935, str. 3). 2 leti kasneje je ista pevska skupina nastopila v Ločah z moškima zboroma iz Malošč in z Brnce. Prva društvena skupina, ki je začela z delovanjem po vojni, so bili Baški fantje, danes Mopz Jepa - Baško jezero, ki so imeli svoj prvi nastop leta 1957 pri Kosi na Ravnah. Vodja moške pevske skupine je bil Semi Triešnig (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1997, str. 3).

3.5 DRUŠTVO MED DRUGO SVETOVNO VOJNO (1939–1945)

3.5.1 Čas nacionalsocializma

Po anšlusu leta 1938 je bilo vse kulturno delo v slovenščini prepovedano in Izobraževalno društvo Jepa ni več prirejalo iger, pelo pesmi ali izvajalo prireditev. Čeprav se je gledališka skupina pripravila na igro *Vrnitev*, do predstave ni prišlo (prim. arhiv Simona Trießniga). V tem času je bilo oročanega veliko društvenega imetja, izginile so kulise in kostumi (prim. društveni arhiv). Vse, kar je imelo kakršnokoli povezavo s slovenščino, je izginilo (prim. Harnisch, W., 2005, str. 114). Poleg oročanja društvenega arhiva so bili člani društva tudi vpoklicani v vojsko in nekateri so bili leta 1942 izseljeni. Izselitev je društvo močno prizadela (prim. društveni arhiv). Sčasoma je vse postajalo bolj nemško, tudi v šolah so prepovedali dvojezični pouk, saj se je počasi uveljavilo propagandno geslo »Kärntner sprich Deutsch« (prim. Harnisch, W., 2005, str. 114). Slovenski zbori so morali začeti peti nemške pesmi in slovenska besedila prevajati v nemška (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2005, str. 35).

3.5.2 Izseljevanje

14. 4. 1942 je prišlo do izseljevanja koroških Slovencev, kar je prizadelo tudi slovenske družine okrog Baškega jezera, iz katerih so bili člani društva (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2005, str. 138). Izseljen je bil tudi prvi predsednik društva Franc Resman z družino. V svoji kroniki piše, da je ob njihovem prihodu nekdo iz gestapa rekel: »Bi se naučili pravočasno nemščine, pa ne bi prišlo do tega!« (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2005, str. 138).

Iz Izobraževalnega društva Jepa so bili 14. 4. 1942 izseljeni naslednji člani:

- Šimi Trießnig in družina
- Nežca Urschitz in družina
- Franz Vidic in družina
- Franz Černut in družina
- Franz Treiber in družina
- Franz Schaunig in družina
- Johann Baumgartner
- Valentin Tarmann in družina
- Josef Trunk in družina

- Johann Gallob in družina
- Družina Mikl
- Marija Martitsch
- Valentin Müller
- Franc Resman in družina
- Franz Arneitz in družina
- Hanzej in Ana Pečnik
- Valentin Krištof in družina
- Šimej Lepuschitz in družina
- Jozelj Miklavčič in družina
- Maks Trunk in družina
- Franz Kunčič in družina
- Peter Kofler in družina

(prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1995, str. 16)

Personen-Ausweis SL. Umst. Nr.: 00 02 14

für

Name: J. Schernuth

Vorname: Franz

Geboren am: 31.1.92

in:

Beruf: Kesschler u. Sägearbeiter

Letzter Wohnort: Chernadivale

Kernuth

SL. Umstellung aus der Untersteiermark

Abgeantwortet
Rechenburg, den 14.6.1942
I. A.

[Signature]

Slika 6: Osebna izkaznica izseljenega

(društveni arhiv)

3.5.3 Žrtve fašizma

- Franc Aichholzer
- dr. Josip Ogris
- Rudi Zeichen
- Alojz Nadrag
- Matej Wornig
- Liza Kavc
- Maks Koschat
- Josef Blenkusch
- Alojzija Pöck
- Jozi Mačič
- sinova družine Pöck
- Tomi Knapp
- Hajnžek Schaunig
- Anton Gastl
- osem borcev pod Arihovo pečjo
- dva bojevnika nad Cvancgarjem
- bojevnik pri Kopanku

(prim. društveni arhiv)

3.6 KULTURNO DELO PO 2. SVETOVNI VOJNI

3. 6. 1 Vpliv KKZ na društveno delo

Leta 1908 je bila ustanovljena Krščanska kulturna zveza. Naloga te zveze je bila ta, da pri oblasti skrbi in poudarja želje slovenskega naroda. Podpirala je že obstoječa in novo ustvarjena društva na Koroškem, zato je KKZ v življenju koroških Slovencev igrala zelo veliko vlogo (prim. KKZ, 1979, str. 5 in 25). Izobraževalno društvo Jepa je začelo spet delovati takoj po koncu 2. svetovne vojne. Člani so imeli ponovno navdušenje in ideje, predvsem na gledališkem področju. Zato so se naučili kantato igre *Miklova Zala* Antona Nagela, ki so jo predstavili leta 1955 pri »Kornarju« v Brdi in pri »Pušniku« v Ločah (prim. arhiv Simona Trießniga). Leta 1977 se je društvo odločilo, da se vključi v Krščansko kulturno zvezo. Od takrat je društvo sodelovalo s KKZ in sledilo je veliko nastopov in prireditev, na katerih je igral predvsem Tamburaški ansambel (prim. društveni arhiv). Krščanska kulturna zveza je društvu zelo veliko pomagala. Ko so se leta 1979 odprla vrata glasbene šole v Ločah, je KKZ darovala klavir (prim. arhiv Simona Trießniga). Poleg tega je zveza omogočila izid zgoščenke

Tamburaškega ansambla, leta 1992 je natisnila 350 brošur ob 70. obletnici društva. Pri občnih zborih društva je bil vedno prisoten tudi zastopnik KKZ (prim. društveni arhiv).

3. 6. 2 Dvojezičnost v šolah

Med drugo svetovno vojno je izginila vsaka beseda v slovenščini v šolah in v domovini. Po vojni se je spet uveljavil prostovoljni pouk slovenščine. Okrog leta 1953 je vlada hotela ukiniti slovenščino na šolah, zato tega so se 20. 12. 1953 slovenska kulturna društva srečala na zboru in začela protestirati proti vladi, kar jim je tudi uspelo. Društva so se zelo potrudila, da se čim več otrok prijavi k dvojezičnemu pouku. Leta 1982 je SPD Jepa - Baško jezero celo prevzelo plačevanje mladinskega lista *Mladi rod* (prim. društveni arhiv). Poleg dvojezičnih šol se je leta 1979 odprl oddelek glasbene šole v Birtovi hiši v Ločah z dvojezičnim poukom, ki jo je ustanovil Semi Trießnig. V šolo se je na začetku vpisalo 20 učencev, tudi iz nemško govorečih družin, ki so se lahko učili igranja harmonike, klavirja in kitare. Danes oddelek glasbene šole deluje v ljudski šoli v Ledincah (prim. arhiv Simona Trießniga).

3. 7. STARI IN NOVI ODBOR 1971–1989

3. 7. 1 Spremembe v društvu

Od leta 1971 do 1989 se je v društvu mnogo spremenilo, spremembe so nastajale predvsem v odboru.

Od 1953 do 1973 so bili glavni odborniki:

- predsednik: Othmar Simčič,
- tajnik: Uršic Franček,
- blagajničarka: Müller Danica.

V tem odboru so se leta 1971 pri občinskem zboru skupno odločili, da bodo Izobraževalno društvo Jepa preimenovali v slovensko kulturno društvo Jepa - Baško jezero. Istega leta je bilo ime spremenjeno v registru društev.

Od leta 1973 do 1981 se je odbor ponovno spremenil:

- predsednik: Mikl Janez,

- tajnik: Tonček Urschitz,
- blagajnik: Karli Rudolf.

V tem odboru so 21. 10. 1980 na seji sklenili, da začnejo pobirati članarino pri društvenih članih. Za odrasle je članarina znašala 50 šilingov, za mladino 20 šilingov.

Od leta 1983 do 1989 so bili izvoljeni sledeči odborniki:

- predsednik: Franček Černut,
- tajnik: Joško Wrolich,
- blagajnik: Mirko Singer.

(prim. društveni arhiv)

Na občnem zboru 11. 11. 1989 je bila ponovna volitev odbornikov, vendar se je zamenjal zgolj predsednik. Za novo predsednico je bila izvoljena Anica Rössmann, ki je predsednica Slovenskega kulturnega društva Jepa - Baško jezero še danes. (prim. društveni arhiv)

Leta 1999 se je delovanje društva digitaliziralo, saj je bila ustanovljena spletna stran www.jepa.at. Na spletni strani so navedene vse skupine društva, termini, prireditve, slike itd. Istega leta je društvo štelo točno 200 članov (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1999, str. 3 in 7).

3. 7. 2 Konflikt s Trško občino Bekštanj

V občini Bekštanj so bili štirje otroški vrtci, vendar vsi enojezični, zaradi česar so društveni člani leta 1989 na občini zaprosili za odprtje dvojezičnega otroškega vrtca v enem izmed štirih obstoječih vrtcev (prim. društveni arhiv). S strani občine pa ni bilo podpore. Sedem let kasneje so ponovno zaprosili za otvoritev vrtca, saj društvo ni uvidelo, da morajo starši otroke v dvojezični vrtec peljati v Št. Peter pri Št. Jakobu in tudi plačati davke (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1996. str. 2). Vzroka za odklon vrtca s strani občine sta bila ta, da ni prostora in denarja (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1998, str. 3). Občina je predlagala, da si društvo poišče prostor za vrtec in ga odpre privatno. Člani in starši so našli dva prostora, ki sta bila za otroški vrtec primerna: župnišče v Ločah in velik prostor pri Borovcu (Hotel Mittagskogel). Po dolgem čakanju in prepiranju je bil 8. 12. 1998 otvorjen Večjezični otroški vrtec Ringa raja pri Borovcu v Ledincah, in sicer brez pomoči občine (prim. društveni arhiv).

3. 7. 3 Društvena zgoščenska

Slovensko kulturno društvo Jepa - Baško jezero je 9. 6. 2001 predstavilo svojo prvo zgoščenko JEPa v gostilni Ravš v Spodnjih Borovljah. Pri zgoščenci so sodelovale štiri skupine društva, to so otroška skupina Jepca, ki sta jo vodili Anna Stoderegger in Mirjam Wrolich, skupina Akzent z vodjo Anico Lesjak - Ressimann, moški pevski zbor Jepa - Baško jezero z vodjo Alexom Schusterjem in Tamburaški ansambel Loče z vodjo Eriko Wrolich. Pri uspešni predstavitvi zgoščenske je društvo tudi pokazalo slike in posnetke, ki so gledalcem odprli vpogled v zgodovino društva. Med glavnimi gosti je bil Tonč Feinig, ki je poskrbel za živo glasbo. Na naslovni strani društvene zgoščenske so motivi domačega umetnika Valentina Omana (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2001, str. 1–3) .

3. 7. 4 Pesem Rozke Petschnig

Kratka zgodovina našega društva

»Naše društvo se je leta 1922 ustanovilo,
po domačem kraju lepo ime dobilo.
»Jepa - Baško jezero« so ga imenovali;
pok. dr. Ogris, šol. rav. Aichholzer
Resman so mu botrovali in mu dolga leta
v oporo stali.

Društvo hitro se krepilo,
poleg igralske skupine še pevski zbor dobilo.
A privihral je bojni čas,
saj ga poznal je marsikdo od vas.
Kot strela z neba prišel ukaz:
»Naj utihne, vse molči, kjer slovensko govori«.
Utihnili je pesem, molitev »Oče naš«
zamenjali za tuje – kar v srcu še imaš.

Ko časi težki so minili, zopet skupaj smo stopili.

Fantje iz spanja domačo pesem prebudili,
na odru »Zalo Mikolovo« uprizorili.

Društvo kot drevo se razvejilo,
ko po dolgih letih podmladek je dobilo.

Erika je leta 1977 tamburaški zbor ustanovila,
čez nekaj let se še Anica je pridružila,
mladinsko skupino iz Ledinc peti je naučila.

Društveniki mladi, ustanovili ansambel so »Rubin«.

Naloga je njegova ta, da nas zabava in na plesišče popelja.

Baški fantje zdaj ste na vrsti vi,
saj mag. Šuster vas že dolgo pet' uči.

Kot hrast z vetrom se bori,
da domača pesem živela večno bi.

Tudi predsednike bomo omenili
in zgodovino malo v mislih osvežili.

V zadnjih štirih desetletjih so predsedovali:
pokojni Othmar Simčič, Janez Mikl in Franc Černut.

Vsi zapustili nekaj so sledi,
v zgodovino zapisani so vsi.

Društvo v mlade roke prepustili!

Anico za predsednico so izvolili.

Pomagajmo ji z delom vsi, da društvo z njo še
stoletnico slavilo bo.«

Rozka Petschnig

(društveni arhiv)

4. PREDSTAVITEV DANAŠNJIH SKUPIN

4. 1 Mopz Jepa - Baško jezero

V petdesetih letih prejšnjega stoletja so se zbrali mladi fantje iz občine Bekštanj, ki jih je družilo veselje nad petjem. Tako je nastala pevska skupina, ki so ji dali ime Baški fantje. Skupino je vodil Semi Trießnig (prim. Harnisch, W., 2005, str. 354). Skupaj so peli slovenske narodne pesmi in kmalu je imela skupina svoj prvi nastop pri Kosi na Ravnah. Sledilo je veliko čezmejnih in internih nastopov. V sedemdesetih letih je moral vodja pevske skupine ukiniti vodstvo zaradi časovne stiske, zato je vodstvo prevzel Martin Ressimann iz Ledinc. Leta 1982 je vodstvo prevzel mag. Alex Schuster, ki je še danes vodja te skupine. Zbor ni nikoli imel težav zaradi primanjkovanja mladine. Večina mladih izvira iz istih družin, tako je prej skoraj ves zbor izviral iz družin Trießnig in Ressimann (prim. Schuster, A., 2007, str. 5–6). Moški pevski zbor ima poleg mnogih nastopov tudi posnetke:

- kasete – *V dolinc' pod Jepo* (1987),
- društvena zgoščanka – *Jepa - Baško jezero* (2001),
- CD & DVD – *Prid' te k nam* (2007).

(prim. www.jepa.at (pridobljeno 24. 7. 2021))

Slika 7: Mopz Jepa - Baško jezero

([Mopz Jepa-Baško jezero](#))

4. 2 Tamburaški ansambel Loče

Ena najbolj edinstvenih skupin SKD Jepa - Baško jezero je tamburaška skupina iz Loč, ki jo vodi Erika Wrolich. Jeseni leta 1977 je ponovno nastala navdušena skupina tamburašev. Vzrok za ponovno zanimanje za igranje na tamburice je bilo pismo Erike in Joška Wrolicha, v katerem sta povabila na prvo srečanje 30. 10. 1977. Na prvi vaji je bilo prisotnih 17 ljudi in tamburaški mentor Hanzi Gabriel iz Št. Janž, ki je inštrumentaliste naučil kar nekaj pesmi: *Lepo je na svet živeti*, dva valčka in *Le sekaj smrečico* (prim. društveni arhiv). V istem letu 4. decembra je imelo 17 mladih tamburašev svoj prvi nastop, in sicer na miklavževanju v Ločah.

Ansambel se pripravlja na nastope s številnimi in različnimi pesmimi, večina od teh so hrvaške ter slovenske narodne pesmi (prim. Harnisch, W., 2005, str. 355). Tamburaši so imeli in imajo še vedno zelo veliko nastopov na Koroškem, v Sloveniji, na Hrvaškem, v Nemčiji, enkrat so celo nastopili v Pragi. Ob desetletnici skupine je predsednik Koroške krščanske zveze dr. Janko Zerzer v svojem govoru poudaril, da tamburaški ansambel podaja s svojimi čezmejnimi nastopi informacije o slovenskem narodnem življenju in skupnosti na Koroškem in da je na to zelo ponosen (prim. arhiv Simona Trießniga). Od leta 1978 se tamburaški ansambel vsako leto udeležuje seminarja. Prvi seminar je potekal na otoku Pag v Novaliji, ki ga je vodil mentor Hanzi Gabriel, leta 2012 pa je imel tamburaški ansambel seminar v Crikvenici. Mentor tega seminarja in nadaljnjih je bil Vlado Pergjun, ki je mojster na področju tamburice. Tamburaški ansambel Loče je leta 1981 in leta 1989 posnel tudi kaseto. Pred 40. obletnico je ansambel ponovno posnel svoje pesmi v študiju za CD *Nmav čriaz izaro*, ki jo je 25. 10. 2015 predstavil polni dvorani v kulturnem domu v Ločah. Dolgoletna tradicija tamburaškega ansambla je bila tudi belokranjska noša, ki so jo vedno nosili na nastopih. Tamburica namreč značilen inštrument Bele krajine. Ob 40. obletnici tamburaškega ansambla leta 2017 pa je skupina dobila nove noše, na katerih sta naslikani gora Jepa in Baško jezero (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2017, str. 1).

Slika 8: Tamburaški ansambel Loče na seminarju v Crikvenici leta 2021

(osebni arhiv)

4. 3 Skupina akzent

Leta 1983 je bila ustanovljena Mladinska skupina Ledince, ki jo še danes vodi Anica Ressimann. Mladi so imeli veselje nad petjem in so večinoma peli duhovne pesmi v več jezikih, pa tudi moderne ter tradicionalne pesmi. V pevski skupini so bili pevci in pevke iz dvojezičnih in nemških družin. Po nekaj letih so se odločili, da spremenijo ime iz Mladinske skupine Ledince v Skupino akzent (prim. Harnisch, W., 2005, str. 356). V novem imenu so obdržali slovensko besedo skupina in dodali nemško besedo Akzent. S tem so hoteli poudariti, da je zbor odprta skupina za dvojezičnost in da se to izraža v njihovih srečanjih ter v petju (SKD Jepa - Baško jezero, 1999, str. 6). Pevska skupina je v svoji pevski karieri izdala:

- kasete – *V dolinc´ pod Jepo* (1987),
- CD – *Brez meja - grenzenlos* (1996),
- društvena zgoščenka – *Jepa - Baško jezero* (2001),
- CD – *Zvoki življenja - Lebensakzente* (2005),
- CD – *Sledovi - Spuren* (2011),
- CD – *Božični oratorij - Weihnachtsoratorium* (2016).

(prim. www.jepa.at (pridobljeno 22. 7. 2021))

Slika. 9: Skupina akzent ob svoji 35. obletnici leta 2018

(<https://www.facebook.com/Jepa1922/photos/1884941778195458/>)

4. 4 mladi akzent

Najmlajša skupina SKD Jepa - Baško jezero je dekliška pevska skupina mladi akzent. Skupina je bila ustanovljena 31. 10. 2015 na iniciativo Veronike Lesjak. Na začetku je bil zbor v mešani zasedbi, danes je skupina 13 deklet. Leta 2020 je mladi akzent praznoval svojo petletnico in dekleta so se intenzivno pripravljala na prireditev pod geslom *O suiat pet liat- Boah fünf Joah!*. Zaradi pandemije ni prišlo do izvedbe v živo, vendar so dekleta našla rešitev. Pesem *O suiat pet liat- Boah fünf Joah* so posnele in predvajale na svojem kanalu na platformi Youtube. Posnetku so dodale še slike in videoposnetke preteklih let zbora. Mladi akzent ni le aktiven na Youtubu, ampak tudi na Instagramu in Facebooku, kamor nalaga svoje slike, pesmi in novice (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2020, str. 1) .

Slika 10: mladi akzent

(osebni arhiv)

4. 5 Gledališka skupina

Mladinska gledališka skupina je bila ustanovljena leta 2005. Do leta 2020 je obstajala samo ena skupina, vendar se je zaradi prevelikega zanimanja mladih in starejših razdelila na mlajšo mladinsko gledališko skupino in na starejšo gledališko skupino. Mentorica aktualnih skupin je Theresia Ressmann (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 2019, str. 1). Od začetka delovanja do danes je gledališka skupina predstavila mnogo iger. Za deseti jubilej leta 2019 se je pripravljala na posebno igro, in sicer na uprizoritev *Malega princa*, avtorja Antoina de Saint-Exupéryja. Igro so predstavili 27. 4. 2019 v kulturnem domu v Ledincah. Režiserka je bila Alenka Hain, ki je že režirala skoraj vse igre zadnjih let. Gledališka skupina je med drugim predstavila naslednje igre:

- *Umor na slavju* (2005)
- *Noč, ko je posijalo sonce* (2008)
- *Črna marela* (2009)
- *Pet pepelk* (2010)
- *Čarovnik z Oza* (2011)
- *Ena vesela in ena žalostna o ...* (2012)
- *Cirkus Jep* (2014)
- *Princesa kamnitih besed* (2017)
- *Totalka odštekan dan* (2018)
- *Mali princ* (2019)

Leta 2020 sta se obe gledališki skupini pripravljali na novo uprizoritev, ampak zaradi pandemije ni prišlo do izvedbe. Mlajša mladinska gledališka skupina se je pripravljala na igro *Cesarjeva nova oblačila* in starejša mladinska gledališka skupina je hotela predstaviti komedijo *Pravkar zlagano* (prim. www.jepa.at (pridobljeno 24. 7. 2021)).

Slika 11: Gledališka skupina po uprizoritvi *Malega Princa*

(SKD Jepa - Baško jezero)

4. 6 Otroška skupina Jepca

Leta 1998 je začela delovati otroška skupina Jepca, ki sta jo vodili Mirjam Wrolich in Anna Stoderegger. Za ime sta izbrali po predlogu predsednice društva domačo goro Jeko, pod katero živijo otroci. V skupini so otroci od tretjega do približno trinajstega leta. Prva vaja otroškega zbora je bila 8. 10. 1998 v župnišču pod Pečnico, kjer je bilo prisotnih deset otrok. Med srečanji otroci pojejo, se igrajo, plešejo, se pripravljajo na nastope, grejo na izlete in izvajajo kreativna dela. Vse vaje potekajo v slovenskem jeziku, saj otroci s tem pridobivajo občutek in veselje do domačega jezika. Vaje so potekale enkrat na teden ob četrtnih, med počitnicami srečanj ni bilo. Otroška skupina je imela prvi nastop na pustno soboto pri Borovcu (Hotel Mittagsgogel). Iz leta v leto je število prijav raslo in leta 2005 je skupina štela že 30 otrok (prim. Harnisch, W., 2005, str. 359). Danes otroški zbor vodijo Mirjam Wrolich-Mosser, Elisabeth Kontschitsch, Antonia in Theresia Ressimann, Vera Kazianka in Nicola Oswald (prim. www.jepca.at (pridobljeno 24. 7. 2021)).

Slika 12: Otroška skupina Jepca ob svoji 20. obletnici.

(<https://www.facebook.com/Jepca1922/photos/2127265177296449/>)

5. DRUŠTVENI LIST JEPKA

Na občnem zboru 7. 11. 1992 so se odborniki dogovorili, da bi začeli izdajati društveni časopis, po domače cajtinje *JEPKA*, ki bi izhajal dvakrat na leto (prim. društveni arhiv). List so pripravili ljudje, ki jim je slovenski jezik zelo pri srcu, predvsem prejšnjemu tajniku Jošku Wrolichu in sedanjemu tajniku Martinu Korenu. Namen časopisa je ta, da bi ljudi obveščal o dogodkih, nudil branje v slovenskem jeziku, vabil na praznike in prireditve (prim. SKD Jepca - Baško jezero, 1992, str. 1–4). Za ime so izbrali najlepšo goro v domačem kraju – Jeko. Vzrok

imena je bil ta, da bi ljudje v časopisu *JEPA* brali in izvedeli o dogodkih, ki se dogajajo v društvu pod Jepo (prim. SKD Jepa - Baško jezero, 1999, str. 1). Društveni list vsebuje uvodnik, pogovore, spomine, zgodbe, otroško stran, rojstne dneve, prireditve in informacije o skupinah. Od 1992 je list izhajal pred božičem in veliko nočjo, kasneje je izhajal tri- ali štirikrat na leto. Do leta 2020 je po bekštanjski občini skupno izšlo 91 številk društvenega lista (prim. www.jepa.at (pridobljeno 24. 7. 2021)) .

6. PRIMERJAVA DRUŠTVA 1922–2022

6.1 Razvoj skupin

V 100 letih se je v društvu mnogo spremenilo, predvsem pri delovanju skupin. Ustanovili so skupine, ki so delovale samo nekaj let, nekatere skupine pa so aktivne še danes. Kvintet Jepa je nastal v 80. letih, v njem je pelo pet mladih glasbenikov iz Loč. Vodja je bil Alexander Černut, ki je kvintet vodil do leta 1987. V istem letu se je skupina razšla. Nekaj let je deloval tudi ansambel Cha – cHa, chA, ki so ga kasneje preimenovali v ansambel Rubin. Nastal je leta 1990. Skupina je 2. 8. 1992 celo zmagala na prvem deželnem tekmovanju ORF-a. Na žalost je skupina obstajala le do leta 1994. Baški fantje, ki se danes imenujejo Mopz Jepa - Baško jezero, še vedno aktivno pojejo, tudi mladinska skupina iz Ledinc, danes skupina akzent, prav tako še uspešno deluje. Tudi tamburaški ansambel Loče še vedno čara svoje poslušalce s svojo glasbo, gledališka skupina pa s svojimi uspešnimi igrami. Najmlajši skupini društva sta otroška skupina Jepca z najmlajšimi člani in pevska skupina mladi akzent, pri kateri trenutno pojejo samo dekleta. Petje, glasba in gledališče so bili že pred 100 leti zelo priljubljeni in kot vidimo so tudi še danes, saj skupine še vedno delujejo, zaznati pa je mogoče tudi veliko zanimanja mladih. Posebnost skupin je tudi v tem, da v njih danes ne sodelujejo samo ljudje, ki obvladajo slovenski jezik, temveč tudi ljudje, ki doma ne govorijo slovensko. V preteklosti skupine niso imele profesionalnih rekvizitov, glasbe, odrskih slik ali mikrofonov, na razpolago so imele samo ljudsko petje, kostume in odre iz lesa.

6.2 Namen društva

Namen društva je bil pred 100 leti ta, da slovenščina ne izgine v naši domovini in da se jo nauči čim več ljudi. Društvo je takrat pripravljalo tečaje slovenščine, kuhanja, plesanja in organiziralo različna predavanja. Danes je namen pravzaprav isti kakor prej. Društvo hoče ohraniti to, kar so predniki zapustili, in mladini podajati slovenski jezik naprej. To uresničuje s prireditvami, pohodi, tečaji, knjigami, časopisom *Jepo* in filmi. Pred 100 leti sta Franc Aichholzer in dr. Josip Ogris hotela, da se čim več otrok prijavi k dvojezičnemu pouku, za kar skrbi društvo še danes, in to več kot uspešno.

6.3 Vloga žensk v društvu

V preteklosti ženske niso bile tako aktivne v društvenih skupinah kot danes, saj so v prvih skupinah društva sodelovali le moški, npr. pri Baških fantih, gledališki skupini in pri tamburaših. Šele leta 1977, ko sta Erika in Joško Wrolich ponovno ustanovila tamburaški ansambel, so prvič pri tamburaših sodelovale tudi ženske. V gledališču so ženske sicer sodelovale, ampak večinoma igrale vloge, tipične za ženske, kot npr. vlogo kuharice. Prej niso imele istih pravic kakor moški, predvsem ne na politični ravni, saj so jim šele leta 1918 dovolili, da grejo prvič na volitve. Ženske so morale biti doma in skrbeti za gospodinjstvo ter za otroke. V zgodovini društva so bili predsedniki izključno moški in velik korak se je zgodil leta 1989, ko je predsednica postala Anica Ressimann. Ona društvo vodi zelo uspešno in dokazuje, da so tudi ženske predsednice zelo uspešne.

Seznam predsednikov:

1. Franc Resman Tratnik	7. Othmar Simčič Pojec
2. Joško Trunk Zavrnik	8. Albin Sgiarovello
3. Slavko Arko	9. Janez Mikl Hašparč
4. Janez Uršič	10. Franček Černut
5. Franc Pöck	11. Anica Lesjak - Ressimann
6. Valentin Tarman Zlan	

7. POGOVOR S PREDSEDNICO DRUŠTVA ANICO LESJAK - RESSMANN

1. septembra 2021 sem izvedla pogovor s predsednico društva SKD Jepa - Baško jezero Anico Lesjak - Ressmann, ki se je rodila 21. 9. 1965. Odgovorila je na 16 vprašanj. Pogovor je dodan predznanstveni nalogi v prilogi.

Anica pravi, da v društvu poskuša nadaljevati to, kar so nam naši predniki zapustili in da hoče za kulturno delo in lepoto slovenskega jezika navdušiti predvsem mladino. Namen društva je pravzaprav isti kot je bil pred 100 leti, le da ga uresničujejo na drugačen in moderen način.

Namen, da ohranimo slovenščino in jo posredujemo mladini, ostaja enak. Po njenem mnenju se dandanes vedno več najstnikov zanima za kulturno delo in so povsod prisotni v društvenih skupinah. Prav na to je Anica zelo ponosna, saj se ji zdi, da je kulturno delo pomembno nadaljevati. Ker je predsednica društva tudi ravnateljica ljudske šole v Ledincah, pravi, da je največje število prijavljenih otrok k dvojezičnemu pouku v Ločah in Ledincah. Nekateri otroci prihajajo z aktivnim znanjem slovenskega jezika, drugi s pasivnim znanjem od doma ali iz vrtca Ringa raja. Največje število pa je tistih, ki se slovenščino začnejo učiti šele v šoli.

Mnenja je, da je najbolje, da otroci začnejo z učenjem jezika čim prej, saj se ga potem lažje naučijo. Ocenjuje, da je tistim, ki sodelujejo v društvu, pomembno, da slovenščino ohranijo.

Ko je Anica leta 1989 postala predsednica društva, je morala hoditi na veliko sej, kjer so nastajali konflikti prejšnje generacije. Spomni se, da je društvo takrat sodelovalo z nemškim društvom Dorfgemeinschaft Latschach in da so se prepirali o tem, katere besede bodo pri skupni prireditvi v nemščini in katere v slovenščini, vendar so bile kljub temu vse prireditve na koncu vseeno uspešne. Dodaja, da se je društvo vedno trudilo za dobre odnose med sosedi. Podobna situacija je bila takrat, ko je društvo pripravilo slovenske članke za občinski list *Finkenstein aktuell*. Pravi, da slovenski del teh člankov ni bil nikoli objavljen. Prav to je bil vzrok za izdajo lastnega časopisa in glasila. Ker ni bilo prostora za slovensko besedo v občinskem listu *Bekštanj*, je nastal še danes uspešen časopis *Jepa*. Na vprašanje, katere razlike opazi med generacijama, odgovori, da je ugotovila, da današnja mladina živi v elektronskem svetu, ki ga njena generacija ni imela. Takrat, leta 1983, ko je ona ustanovila mladinsko skupino, se je peljala s kolesom po celi fari, da je spomnila mladino na vajo, danes to delajo preko Whatsapp. Dodaja, da ima današnja generacija druga zanimanja in da se ne zanima samo za kulturo. Po njenem mnenju smo lahko vsi ponosni na našo 100. obletnico.

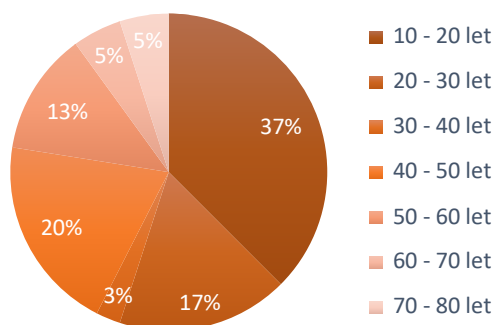
Misli, da so člani društva ugotovili, da je v skupnosti resnična moč in da navzven nastopamo

enotno. To, da se plača živeti za našo kulturo in slovenščino, ugotavljajo tudi drugi. Ponosna je, da sodeluje toliko mladih, ki prispevajo k temu, da je društvo edinstveno. Pravi, da so skupine, ki so nastale, zelo pomembne in uspešne, saj vsaka starostna skupina lahko najde svoj prostor. Poudarja, da je pomembno, da začnejo otroci že kot majhni s kulturnim delom, zato upa, da bodo otroci, ki so zdaj pri Jepci, nadaljevali svojo pot v drugih skupinah društva. Ob koncu opozori, da društvo ob 100. obletnici pripravlja posebne prireditve, na primer narečno zgoščenko, 15. 4. 2022 bo organizirano veliko slavlje ob 80. obletnic pregona koroško-slovenskih družin, za katero pripravlja domači umetnik Valentin Oman spomenik. 2. 7. 2022 bo slavnostna prireditev ob 100. obletnici na Starem gradu pod Jepo, 22. oktobra pa praznuje Tamburaški ansambel Loče svojo 45. obletnico. Načrtujejo nastop učenk in učencev Glasbene šole in nekateri mladi, ki so se že vnaprej ukvarjali s 100. obletnico, bodo svoja dela predstavili širši javnosti, na kar je Anica zelo ponosna. V prihodnosti pa si želi, da bo čim več ljudi spoznalo pomen slovenskega jezika in da se društvu priključi še veliko novih kulturnikov. Izrazila je tudi željo posebne kulturne hiše, saj skupine trenutno vadijo v svojih lastnih domovih ali v župnišču.

8. ANKETA

Sestavila sem anketo odprtega ter zaprtega tipa s 15 vprašanji. Izvedla sem jo med 27. septembrom in 9. oktobrom 2021. Vprašalnik je izpolnilo 40 društvenih članov, starih med 10 in 72 let.

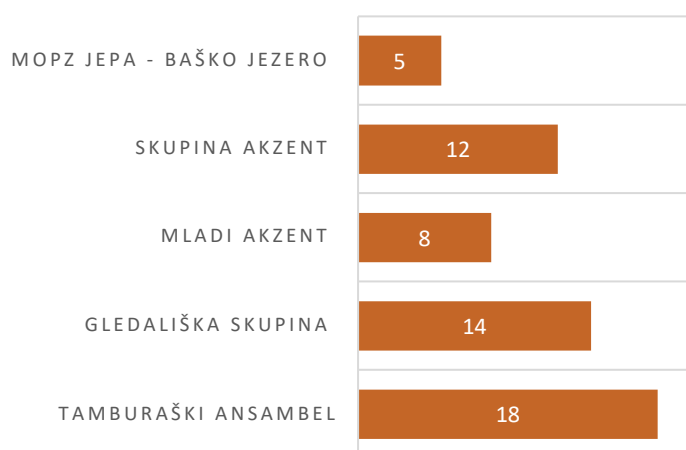
Vprašanje 1: Koliko si star/a?

Grafikon 1: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko so stari.

Večina anketirancev je najstnikov, saj jih je kar 37 % starih med 10 in 20 let. Odraslih med 20 in 50 leti je 40 %, najstarejši člani društva pa so stari med 50 in 80 let, in sicer predstavljajo 23 %.

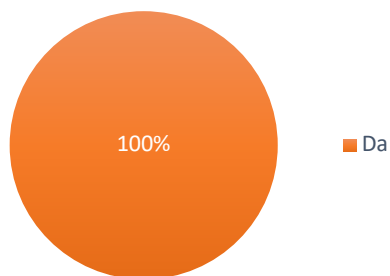
Vprašanje 2: V kateri/h skupini/skupinah sodeluješ?

Grafikon 2: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, v kateri/h skupini/skupinah sodelujejo.

Razvidno je, da večina sodeluje v tamburaškem ansamblu in pri gledališki skupini. 12 ljudi sodeluje pri skupini akzent in 8 pri mladem akzentu. Najmanj anketirancev sodeluje v Mopz Jepa - Baško jezero.

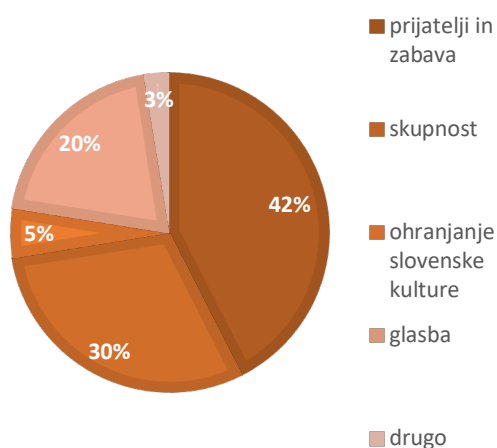
Vprašanje 3: Ali rad/a sodeluješ v skupini/skupinah?

Grafikon 3: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali radi sodelujejo v skupini/skupinah.

Grafikon prikazuje, da vsi člani radi sodelujejo v skupini/skupinah.

Vprašanje 4: Zakaj rad/a hodiš na vaje/ seminarje/nastope?

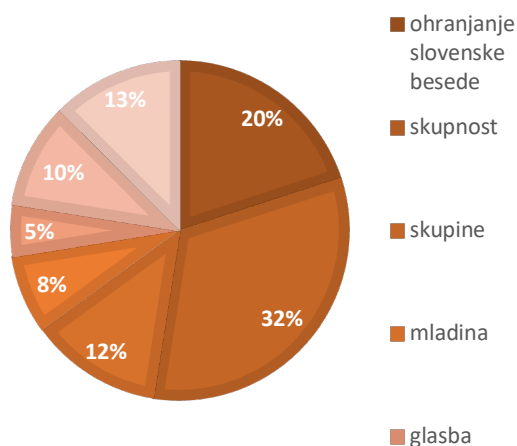

Grafikon 4: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, zakaj radi hodijo na vaje/seminarje/nastope

Skoraj polovica udeležencev ankete je odgovorila, da rada hodi na vaje zaradi prijateljev, zabave in skupnega druženja po vajah. Velikemu delu anketirancev sta pomembni skupnost

in glasba. 5 % jih hodi na vaje zaradi ohranjanja slovenščine, 3 % članov pa imajo druge razloge.

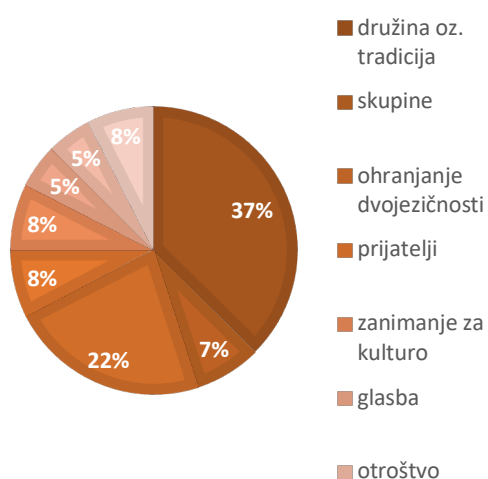
Vprašanje 5: Kaj je zate posebno v društvu?

Grafikon 5: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj jim je v društvu posebno.

Za večino sta posebni skupnost in ohranjanje slovenske besede. 35 % udeležencev ankete je odgovorilo, da so jim posebne skupine, kulturne ponudbe, mladina in glasba. 13 % anketirancev je navedlo druge posebnosti, npr.: veselje nad delom, zabava, edinstvenost, sreča ...

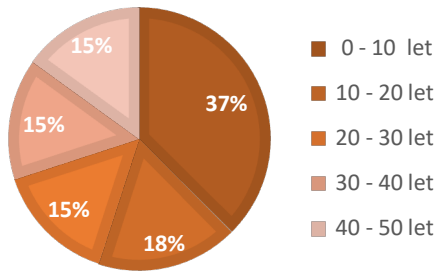
Vprašanje 6: Zakaj si se pridružil/a društvu?

Grafikon 6: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, zakaj so se pridružili društvu.

37 % vprašanih se je društvu pridružil zaradi družinske tradicije, 22 % pa zaradi ohranjanja dvojezičnosti. 16 % se jih je pridružil zaradi prijateljev in zanimanja za kulturo ter 10 % zaradi glasbe in otroštva. 8 % anketirancev ima druge vzroke za priključitev v društvo.

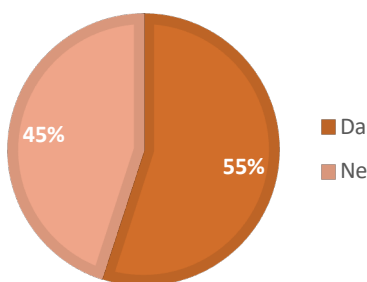
Vprašanje 7: **Kako dolgo že sodeluješ v društvu?**

Grafikon 7: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kako dolgo že sodelujejo v društvu.

Večina društvenih članov (37 %) sodeluje 0 do 10 let v društvu, 18 % pa 10 do 20 let. 45 % anketirancev v slovenskem kulturnem društvu sodeluje 20 do 50 let.

Vprašanje 8: **Ali veš nekaj o zgodovini društva?**

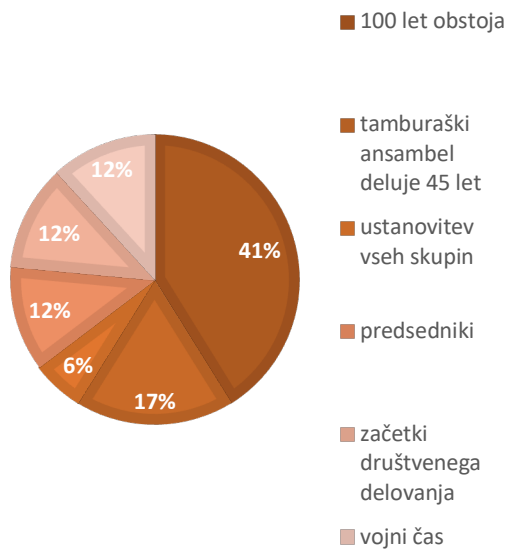

Grafikon 8: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali vedo nekaj o zgodovini društva.

Iz grafikona je jasno razvidno, da več kot polovica vprašanih ve nekaj o zgodovini društva.

Ostalih 45 % članov pa o zgodovini ne ve ničesar.

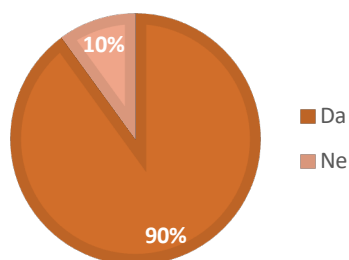
Vprašanje 9: Če da, kaj veš o zgodovini?

Grafikon 9: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj vedo o zgodovini.

Velik del vprašanih ve, da praznuje društvo leta 2022 svojo 100. obletnico in da praznuje tamburaški ansambel leta 2022 svojo 45. obletnico. 42 % anketirancev ve nekaj o ustanovitvi vseh skupin, pozna imena predsednikov in o začetkih društvenega delovanja.

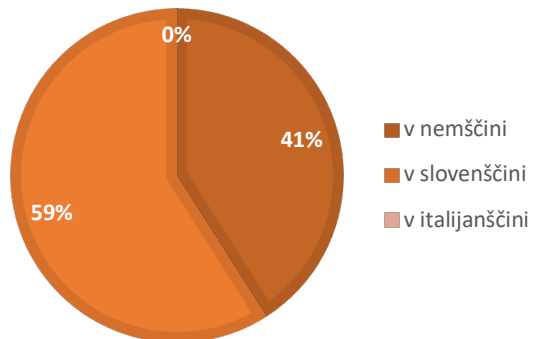
Vprašanje 10: Ali te zanima zgodovina društva?

Grafikon 10: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali jih zanima zgodovina društva.

Skoraj vsi udeleženci ankete so odgovorili, da jih zanima zgodovina društva, samo 10 % sodelujočih pa jih to ne zanima.

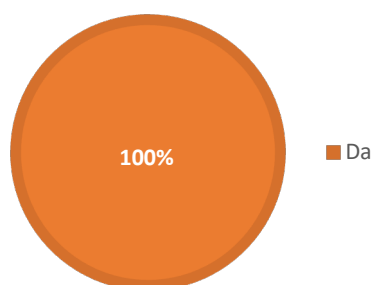
Vprašanje 11: V katerem jeziku govoriš doma?

Grafikon 11: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, v katerem jeziku govorijo doma.

Z grafikona je možno razbrati, da skoraj 60 % anketirancev doma govori slovensko in 41 % nemško. To pomeni, da so skoraj vsi dvojezični. Nihče doma italijansko ne govori.

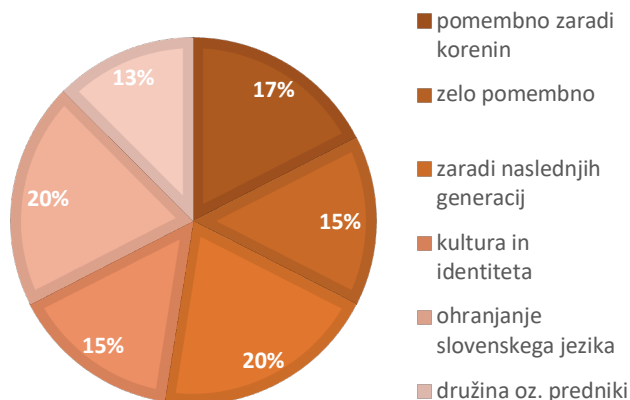
Vprašanje 12: Ali si v šoli obiskoval/a dvojezični pouk?

Grafikon 12: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali so obiskovali dvojezični pouk v šoli.

Vsi društveni člani so v šoli obiskovali dvojezični pouk.

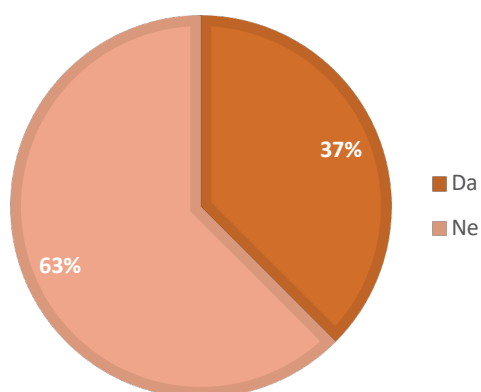
Vprašanje 13: Kako pomembno ti je ohranjanje slovenskega jezika v domovini?

Grafikon 13: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kako pomembno jim je ohranjanje slovenskega jezika v domovini.

40 % sodelujočim je pomembno, da ohranjajo slovenski jezik v domovini in da ga dajo naslednjim generacijam naprej. Nekaterim anketirancem (32 %) je ohranjanje slovenskega jezika zelo pomembno, tudi zaradi korenin. Ostalim 28 % je pomembno, da ohranjajo slovenščino zaradi družine in prednikov ter zaradi kulture in identitete.

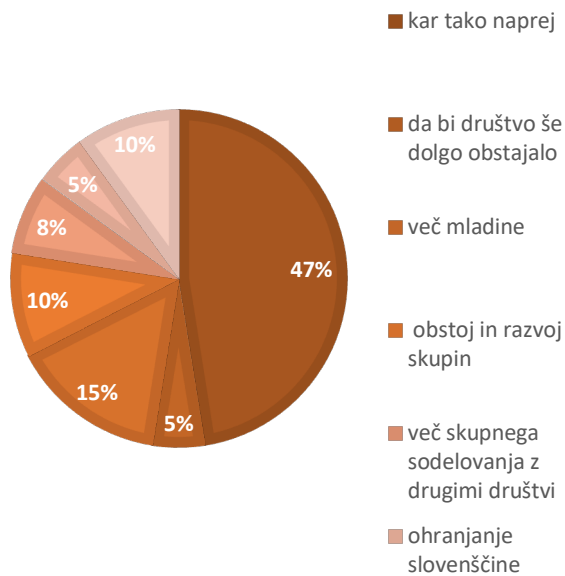
Vprašanje 14: Ali si že kdaj doživel/a diskriminacijo zaradi slovenskega jezika oz. društva?

Grafikon 14: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali so že kdaj doživeli diskriminacijo zaradi slovenščine oz. društva.

Več kot polovica udeležencev ankete je odgovorila, da še niso doživeli diskriminacije. Na žalost pa jo je doživelo kar 37 % članov društva.

Vprašanje 15: Ali imaš posebne želje za prihodnost društvenega delovanja?

Grafikon 15: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali imajo posebne želje za nadaljnje društveno delovanje.

Skoraj 50 % članov društva nima posebnih želj in si želi, da ostane društvo tako, kot je. 5 % vprašanih pa si želi, da bi društvo še dolgo obstajalo in zato meni 15 % anketirancev, da je pomembno, da mladina to delo nadaljuje. 23 % jih hoče, da ostanejo in se razvijejo skupine, da sodeluje društvo še z drugimi (nemškimi) društvi in da društvo še naprej ohranja slovenski jezik. 10 % anketirancev ima druge želje, npr.: dobrodelne akcije, več izletov z vsemi skupinami društva.

9. SKLEP

V svoji predznanstveni nalogi sem želela predstaviti zgodovino društva SKD Jepa - Baško jezero ter pomen ohranjanja slovenskega jezika v domovini. Če povzamem podatke iz teoretičnega dela, je razvidno, da so bili začetki društva zaradi prve in druge svetovne vojne, zelo naporni. Takrat je bilo vse kulturno delovanje v slovenskem jeziku prepovedano in mnogo društvenikov je bilo izseljenih. Tudi danes še vedno obstajajo konflikti zaradi slovenščine, ki pa niso primerljivi z vojnim časom. To so pokazali predelana literatura, intervju s predsednico in anketa. Iz literature sem izvedela, da se je društvo moralo dolgo boriti z občino, da bi lahko odprli dvojezični vrtec, na koncu pa je društvo odprlo vrtec brez pomoči občine. V intervjuju sem ugotovila, da so se sprli zaradi nemških in slovenskih besed, ko je društvo pripravljalo koncert z nemškim društvom. Rezultati ankete kažejo, da je bilo kar 63 % društvenih članov diskriminiranih zaradi slovenščine ali društva.

Analiza literature je pokazala, da se je gledališče zelo razvilo. Prej je imelo društvo skupno tri odre, ki so bili na prostem. Uprizarjali so igre z drugačnimi temami kot danes in bile so uprizorjene večkrat, kot npr.: *Miklova Zala, Deseti brat* ... Danes gledališka skupina nastopa v kulturnem domu v Ledincih in uprizarja igre z najrazličnejšimi tematikami.

Zanimivo je, da so od začetka do danes najbolj priljubljene skupine s področja petja, gledališča in igranja tamburic. To je pokazala tudi anketa. Anketiranci najbolj sodelujejo v pevski, gledališki in tamburaški skupini.

Iz pogovora s predsednico društva sklepam, da je namen društva tudi danes ohraniti slovenski jezik. Društvo želi nadaljevati kulturno delo prednikov, predvsem z mladino. Anica Lesjak - Ressmann poudarja, da je zanimanje mladih za kulturno delo zelo veliko. Meni tudi, da je mladina prihodnost društva in zato je pomembno, da sodelujejo že kot otroci in odraščajo s slovenščino in kulturnim delom.

Iz ankete je razvidno, da se 90 % anketirancev zanima za zgodovino društva, saj jim je pomembno, da ohranjajo slovenski jezik in da ga dajo naprej naslednjim rodovom. Velik del anketirancev sodeluje pri društvu zaradi korenin, kulture, identitete in prednikov, saj je kulturno delovanje pri mnogih prava družinska tradicija.

Izpostaviti je treba, da se je v 100 letih spremenila vloga žensk, saj je danes situacija popolnoma drugačna kot prej. Ženske so danes lahko predsednice društva, sodelujejo v vseh društvenih skupinah in imajo pravico do soodločanja.

V svoji nalogi sem prišla do ugotovitve, da sta pomen in ohranjanje slovenskega jezika danes precej pomembna in da se je v primerjavi s preteklostjo mnogo pozitivno spremenilo in razvilo. Iz ankete in intervjuja sem izvedela želje društvenih članov. Mnogi si želijo, da bi se slovensko kulturno delovanje nadaljevalo, da bi sodelovalo še več mladih in da bi se skupine razvijale. Mislím, da se bodo navedeni cilji uresničili, saj ima društvo veliko število mladih, ki v društvu delujejo z velikim veseljem.

10. BIBLIOGRAFIJA IN VIRI

10.1 Bibliografija

Harnisch, Walter (2005): **Finkenstein und seine Geschichte**, Celovec, Mohorjeva založba

KKZ (1979): **Setev in žetev**, Celovec, Krščanska kulturna zveza

Resman, Franc (2005): **Rod pod Jepo – Familienchronik des Franc Resman**, Celovec, Mohorjeva založba

Lesjak, Martin (2020): **Der Bildungsauftrag der slowenischen Kulturvereine in Kärnten**, mastersko delo

10.2 Časopisi

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 1992, št. 1 in 2

SKD Jepa – Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 1993, št. 5

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 1996, št. 8 in 9

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 1997, št. 10

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 1998, št. 13

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 1999, št. 15, 16, 17 in 18

SKD Jepa – Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 2000, št. 19

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 2001, št. 24

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 2017, št. 82

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 2019, št. 87 in 88

SKD Jepa - Baško jezero: **Jepa**, Celovec, 2020, št. 90 in 91

Pol. in gosp. društvo: **Koroški Slovenec**, Celovec, 1935

10.3 Brošure

SKD Jepa – Baško jezero (2007): **50 let moški zbor Jepa - Baško jezero – 50 Jahre Männerchor Jepa – Baško jezero (1957-2007)**, Vetrinj, SKD Jepa - Baško jezero

SKD Jepa - Baško jezero (1995): **Rod pod Jepo**, Celovec, št. 6

10.4 Arhivi

društveni arhiv

arhiv družine Aichholzer

arhiv Simona Trießniga

osebni arhiv

10.5 Medmrežni viri

Spletna stran SKD Jepa - Baško jezero: [SKD Jepa - Baško jezero](#) (pridobljeno 12. 8. 2021)

Spletna stran fran.si: [Fran/iskanje/kultura](#) (pridobljeno 24. 10. 2021)

11. SEZNAM SLIK IN GRAFIKONOV

11.1 Seznam slik

Slika 1: Logotip Izobraževalnega društva Jepa, društveni arhiv

Slika 2: Franc Aichholzer (desno) in dr. Josip Ogris (levo), društveni arhiv

Slika 3: Spominska tabla Franca Aichholzerja v Dobju ob hiši njegove hčerke Vide Rudolf, osebni arhiv

Slika 4: Dr. Josip Ogris, društveni arhiv

Slika 5: Gledališka skupina, društveni arhiv

Slika 6: Osebna izkaznica izseljenega, društveni arhiv

Slika 7: Mopz Jepa-Baško jezero, [Mopz Jepa - Baško jezero](#) (pridobljeno 7. 9. 2021)

Slika 8: Tamburaški ansambel Loče na seminarju v Crikvenici leta 2021, osebni arhiv

Slika 9: skupina akzent ob svoji 35. obletnici,

<https://www.facebook.com/Jepa1922/photos/1884941778195458/> (pridobljeno 7. 9. 2021)

Slika 10: Mladi Akzent, osebni arhiv

Slika 11: Gledališka skupina po uprizoritvi *Malega Princa*, SKD Jepsa - Baško jezero
(pridobljeno 7. 9. 2021)

Slika 12: Otroška skupina Jepsa ob svoji 20. obletnici,

<https://www.facebook.com/Jepa1922/photos/2127265177296449/> (pridobljeno 7. 9. 2021)

11.2 Seznam grafikonov

Grafikon 1: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko so stari.

Grafikon 2: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, v kateri/h skupini/skupinah sodelujejo.

Grafikon 3: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali radi sodelujejo v skupini/skupinah.

Grafikon 4: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, zakaj radi hodijo na vaje/seminarje/nastope.

Grafikon 5: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj jim je posebno v društvu.

Grafikon 6: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, zakaj so se pridružili društvu.

Grafikon 7: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kako dolgo že sodelujejo v društvu.

Grafikon 8: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali vedo nekaj o zgodovini društva.

Grafikon 9: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj vedo o zgodovini.

Grafikon 10: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj jih zanima zgodovina društva.

Grafikon 11: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, v katerem jeziku govorijo doma.

Grafikon 12: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali so obiskovali dvojezični pouk v šoli.

Grafikon 13: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, kako pomembno jim je ohranjanje slovenskega jezika v domovini.

Grafikon 14: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali so že kdaj doživeli diskriminacijo zaradi slovenščine oz. društva.

Grafikon 15: Struktura odgovorov anketirancev na vprašanje, ali imajo posebne želje za nadaljnje društveno delovanje.

12. PRILOGE

12.1 Pogovor s predsednico društva Anico Lesjak - Ressimann

1. Če bi moral/a opisati SKD Jepa - Baško jezero s petimi besedami, katere bi izbral/a in zakaj?

»Kot društvo poskusimo nadaljevati to, kar so nam naši predniki postavili. Z novejšo opremo in z novejšimi načini se trudimo nadaljevati in gojiti to, kar so nam predniki dali pred 99 leti. Hočemo seveda našo mladino navdušiti za delo v kulturnem društvu in lepoto materinščine posredovati na inovativne načine naprej. Zaradi tega bi izbrala besede domačnost, jezik, inovativnost, mladino in lepoto.«

2. Kako oceniš današnje kulturno delovanje in kaj je današnji namen društva?

»Namen društva je slej kot prej isti kot pred 100 leti, samo z drugačno opremo. Ohranimo lepoto slovenskega jezika na sodobne načine, ki jih posredujemo mladini. Pomembno je, da imamo središče, kjer se lahko srečajo mlajši, mladina in starejši iz okolice Baškega jezera. Mislim na nek »kulturni forum«, ki nudi možnosti udejstvovanja na kulturnem področju v slovenskem jeziku.«

3. Kdo se je spomnil ideje za ustanovitev društvenega časopisa Jepa?

»Ideja za ustanovitev društvenega časopisa Jepa sega nazaj na začetek 90. let, ko smo kot društvo nešteto krat oddali članke za občinski list Finkenstein aktuell. Na žalost tedaj v časopisu ni bilo prostora za slovenski jezik. Po mojem je bilo po desetletjih prvi slovenski prispevek v občinskem listu tedaj, ko smo praznovali 80. obletnico društva. Nekdanji tajnik Joško Wrolich je imel idejo, da izdamo svojo društveno glasilo. Ker nismo dobili podpore, smo začeli sami in do današnjega dne izdali 93 številčk Jepe. Od 80. številke naprej je to nalogo prevzel naš trenutni tajnik Martin Koren, ki se zelo trudi. Jepo smo na začetku poslali samo po Ledincah in Ločah, ampak več kot 10 let dobiva vsako gospodinjstvo v občini Bekštanj naš časopis Jepa, ki je pretežno v slovenskem jeziku. Redno dobivamo pozitivne odmeve s strani bralcev, ki berejo, kaj se na društvenem oziroma kulturnem področju dogaja. Kot rečeno: bili smo prisiljeni,

da ustvarimo nekaj, ker ni bilo prostora za slovensko besedo v občinskem listu in zato je to glavni vzrok ustanovitve Jepe.«

4. Ali je prisotno zanimanje mladih za priključitev v društvo?

» V zadnjih 15–20 letih imamo vedno več mladine, ki se priključuje našemu društvu. Bodisi pri igralski skupini, pri tamburaših ali pri zborih. Pravzaprav so povsod prisotni mladi in vedno več prihaja k nam. Mi to seveda zelo podpiramo in damo mladini svoj prostor, da razvijajo svoje vizije, da jih lahko uresničijo. To je zelo pomembno in potrebno, da bo kulturno delovanje šlo naprej.«

5. Ker si ravnateljica ljudske šole, me zanima, ali veliko otrok obiskuje pouk slovenščine?

»Široko gledano po naši občini je število prijavljenih otrok dvojezičnega pouka veliko. Najmočnejše število pa je v Lednicah in v Ločah. Zelo veliko staršev želi, da se naučijo njihovi otroci drugega deželnega jezika. Pri nas v Lednicah je tako, da imamo zelo mešano publiko. Nekaj otrok govori od doma slovensko, nekateri pridejo s pasivnim znanjem slovenščine iz dvojezičnega otroškega vrtca Ringa raja, največje število pa je seveda tistih, ki začnejo šele v ljudski šoli z učenjem slovenskega jezika. Ampak z doslednostjo lahko veliko dosežeš in otroci lahko zelo veliko osvojijo v štirih letih. Čim prej začnejo, čim več ter bolje se lahko naučijo. Zelo smo veseli, da je zanimanje veliko.«

6. Kako bi na splošno ocenila pomen slovenščine pri mladih?

»Pomen slovenščine pri mladih, ki se udeležujejo v društvu, je v tem, da jim je pomembno, da ohranijo slovenski jezik, da ostanejo povezani s slovenščino in da imajo v društvu kraje, kjer lahko govorijo slovensko. Seveda se trudimo, da bi se mladina med seboj pogovarjala v slovenščini, priznam pa, da je težko, ker jih ne moreš prisiliti. Ko so pa na odru, je pa čisto jasno, da govorijo med seboj v slovenščini.«

7. Kako pomembno ti je ohranjanje slovenskega jezika v domovini?

»Slovenščina je del naše kulture in del naše identitete. Slovenščina je tukaj doma, zato je zelo pomembno, da jo ohranjamo in da jo damo naslednjim rodovom naprej. Zato se trudimo v okviru kulturnega društva, da je to delovanje čim bolj pestro. Ponujamo

prireditve in skupine, da ljudje vidijo in čutijo, da je slovenski jezik nekaj zelo lepega in da pripada naši domovini.«

8. Med branjem literature sem ugotovila, da si se leta 2000–2003 s šolo pridružila EU - projektu »Das Leben im zweisprachigen Raum«. Kaj si iz tega sklepala?

»Ta projekt je bil pravzaprav mejnik naše šole. Srečali in bavili smo se s šolskim sistemom drugih manjšin. Skupaj smo sodelovali z Lužiškimi Srbi iz Pančicah in z Gradiščanskimi Hrvati iz Gradiščanske. Ugotovili smo, da imamo vsi podobne probleme z ohranjanjem slovenskega jezika in ko smo primerjali šolske sisteme, smo lahko eden od drugega samo pridobili. Ostali niso samo trajni spomini, temveč tudi didaktični material, ki smo ga izdelali, in veliko novega znanja, ki smo ga pridobili.«

9. Kako bi ocenila razvoj skupin in kako se ti zdi otroška skupina Jepca, v kateri sodelujejo najmlajši?

»Mislim, da je to, kar smo mi postavili na noge, zelo pomembno za vse. Če pomislimo, da po vojni ni bilo kulturnega delovanja, so v 50. letih začeli z moškim zborom. Po 20 letih so se pridružili tamburaši in glasbena šola, 1983 je začela pet Mladinska skupina Ledince – danes akzent, 1997 že otroška skupina Jepca, 2005 gledališka skupina in 2015 mladi akzent. Se pravi, če kdo išče, najde za vsako starostno skupino svoj prostor. Zelo pomembno je, da začnejo otroci že kot majhni, ker imajo potem čisto drug odnos do dvojezičnosti, ki spada k njihovem življenju. Omenila bi rada še dvojezični otroški vrtec Ringa raja, ki je nastal v iniciativi društva, in veliko prispeva k predznanju slovenščine mlajših otrok. Tisti malčki, ki začnejo pri Jepci, bodo, upam da, nadaljevali svojo pevsko ali igralsko kariero v drugih skupinah našega društva in zato je to delovanje zelo pomembno.«

10. Kdaj si se začela zanimati za kulturno delo? Ali si bila v mladosti članica kakšne kulturne/ga skupine oz. društva?

»V mojih otroških letih še ni bilo otroškega zbora v našem društvu. Vem, da je nekje v 70. letih nastal otroški zbor za otroke iz Loč, kjer nisem mogla sodelovati. Ko je leta 1977 zaživel tamburaški ansambel, me je moj oče navdušil, da naj se pridružim. Mislim, da sem začela 1978 in igrala sem 15 let. To mi je kot mladostnici dalo veliko

samozavesti nastopanja in veselja v delovanju slovenskega jezika v domovini. Bilo je tudi nekaj zelo pomembnega za moje nadaljnje kulturno udejstvovanje v društvu.«

11. Ali opaziš veliko razlik med prejšnjo in današnjo generacijo?

»Razlike so vedno. Če pogledam na današnjo mladino, se bavijo z elektronskimi mediji, ki moja generacija ni imela. Ko smo začeli 1983 z vajami mladinske skupine, sem se usedla na kolo in se peljala po celi fari, da bi mladino povabila in spomnila na vajo. Tudi tiskana vabila sem po tej poti razdelila. Dandanes deluje to vse preko Whatsapp in to je seveda ogromna razlika. 1983 smo vsi goreli po nekem kulturnem delovanju, ker drugih konjičkov nismo imeli. Dandanes ima mladina veliko drugih zanimanj in ne samo kulturo.«

12. Ali si že kdaj opazila konflikt med nemško in slovensko govorečimi ljudmi na kulturnem področju?

»Ko sem leta 1989 prevzela mesto predsednika – prej sploh ni bilo govora, da bi ženska postala predsednica, ampak na pobudo mojega očeta in Joškota ter Erike Wrolich, sem upala kot mlada študentka prevzeti vodstvo našega društva – sem hodila na prve seje, kjer so še bili jasni konflikti zadnje generacije. Takrat je društvo sodelovalo z nemškim kulturnim društvom Dorfgemeinschaft Latschach. Prirejali smo skupne prireditve in ker sem bila predsednica, sem morala hoditi na sestanke. Tam sem močno začutila odpor proti slovenskemu jeziku. Konflikti so bili pri skupnih prireditvah, katere besede bodo v nemščini in katere v slovenščini itd. Tedaj je bilo to zame neverjetno, ampak mislila sem si, da poskusimo narediti najboljše iz trenutne situacije in konec koncev smo s tem tudi uspeli. Kot društvo smo se vedno trudili za dobre odnose sosedov v Ločah in Ledincah. Mislim, da nas sedaj druga društva cenijo kot dobrega kulturnega partnerja v naši občini.«

13. Na kaj si posebno ponosna v teku 100 let SKD Jepa – Baško jezero?

»Mislim, da smo lahko vsi skupaj ponosni, ki tukaj delujemo. Trenutno še predsedujem uspešnemu kulturnemu društvu in mislim, da so člani društva spoznali, da je v skupnosti res moč, da poskusimo potegniti po isti vrvi in da navzven nastopamo enotno. In s tem vidijo ljudje, da se splača živeti za našo kulturo in da se

splača učiti ter ohraniti slovenski jezik. Zelo sem ponosna, da imamo toliko skupin in mladih ljudi, ki sodelujejo pri nas in ki prinašajo svoje ideje v naše kulturno društvo, ki je zato res raznoliko.«

14. Ali pripravlja društvo nekaj posebnega za 100. obletnico?

»Za 100 obletnico smo si zamislili nekaj posebnih prireditev. Trenutno še pripravljamo narečno zgoščenko, pri kateri lahko sodelujejo vsi člani društva s pesmico, besedilom, šalo itd. 15. 4. 2022 načrtujemo veliko slavlje za 80. obletnico pregona koroško-slovenskih družin. Nagovorili smo našega domačega umetnika Valentina Omana, ki oblikuje spomenik, ki bo namenjen 23 preganjenim družinam občine Bekštanj. Spomenik dobi svoje mesto ob Dobniškem jezeru. 2. 7. 2022 bo slavnostna prireditev v Grajski areni na Starem Gradu pod Jepo. Načrtujemo tudi nastop učenk in učencev glasbene šole ter gledališko predstavo za otroke. 2022 praznuje tudi tamburaški ansambel svojo 45. obletnico. Ker se je mladina že vnaprej ukvarjala s 100. obletnico, bi hotela omeniti in potrditi, da nam bodo nekateri predstavili svoja dela. Martin Lesjak nam bo predstavil svojo magistsko delo Der Bildungsauftrag der slowenischen Kulturvereine in Kärnten, Nicola Oswaldler nam bo predstavila predznastveno nalogo o 100. obletnici SKD Jepa - Baško jezero in tretja predstavitev bo podcast Davida Ressmanna in Simona Urbana, ki govori o deportaciji koroških Slovencev leta 1942 in spominski politiki na Koroškem po drugi svetovni vojni.«

15. Kakšne cilje imaš za prihodnost društva?

»Želela bi si, da bi čim več ljudi spoznalo pomen učenja slovenskega jezika in da bi društvo obdržalo število članov in še navdušilo nove ljudi, da jim pokažemo, da je to nekaj lepega, da ohranjamo to, kar so nam predniki zapustili in da na tem gradimo. Želela bi si tudi nek društveni prostor, saj moramo imeti vaje v lastnih hišah, v župnišču in nastope na drugih odrih, katere moramo rezervirati in plačati. Lepo bi bilo imeti neko »hišo kulture«, ki bi bila naša.«

16. Ali bi še rada nekaj dodala/ izpostavila?

»Zelo sem vesela in tudi hvaležna, da se toliko mladih vključuje v naše kulturno delovanje in da vidijo ter čutijo pomen, da je lepo, da se srečamo in da govorimo v

domačem jeziku. Izpostavila bi še, da je lepo, da se naša mladina bavi in se zanima za preteklost društva in to konkretno pokaže v pismenih delih. To sigurno ne bo izginilo v neko škatlo, temveč bo o tem obveščana tudi širša javnost, ker je to nekaj zelo lepega.«

12.2 Anketni vprašalnik

1. Koliko si star/a? (odprto vprašanje)
2. V kateri/h skupini /skupinah sodeluješ? (odprto vprašanje)
3. Ali rad/a sodeluješ v skupini/skupinah? (zaprto vprašanje)
4. Zakaj rad/a hodiš na vaje/seminarje/nastope? (odprto vprašanje)
5. Kaj je zate posebno v društvu? (odprto vprašanje)
6. Zakaj si se pridružil/a društvu? (odprto vprašanje)
7. Kako dolgo že sodeluješ v društvu? (zaprto vprašanje)
8. Ali veš nekaj o zgodovini društva? (zaprto vprašanje)
9. Če da, kaj veš o zgodovini ? (odprto vprašanje)
10. Ali te zanima zgodovina društva? (zaprto vprašanje)
11. V katerem jeziku govoriš doma? (zaprto vprašanje)
12. Ali si v šoli obiskoval/a dvojezični pouk? (zaprto vprašanje)
13. Kako pomembno ti je ohranjanje slovenskega jezika v domovini? (odprto vprašanje)
14. Ali si že kdaj doživel/a diskriminacijo zaradi slovenskega jezika ali društva? (zaprto vprašanje)
15. Ali imaš posebne želje za prihodnost društvenega delovanja ? (odprto vprašanje)

13. DELOVNI PROTOKOL

ZG/ZRG za Slovence ♦ BG/BRG für Slowenen

ime učenke/učenca: Nicola Barbara Oswald

tema PZN: 100 let SKD Jepa – Baško jezero

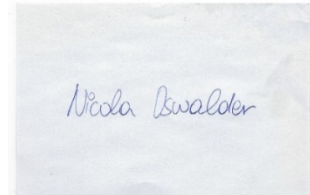
mentorstvo: prof. mag. Julia Schuster – Smrečnik

znaki: 51. 379

datum	postopek, opravljena dela, uporabljena pomagala, obiskane knjižnice, ...	pogovori z mentorico/mentorjem, napredki, odprta vprašanja, problemi, naslednji koraki
22. 11. 2020	Iskanje literature , pogovor s Simonom Trießnigom	
28. 11. 2020	Iskanje literature in pogovor z Anico Ressmann - Lesjak	
30. 11. 2020	Iskanje literature in pogovor z Martinom Korenom	
01. 12. 2020		Pogovor z mentorico o dispoziciji
12. 01. 2020		Pogovor o mentorici o dispoziciji
06. 02. 2021	Naložila dispozicijo na platformo	
26. 02. 2021		Mentorica odklonila temo na platformi
05. 03. 2021	Naložila dispozicijo na platformo	
05. 03. 2021		Mentorica odobrila temo na platformi
23. 04. 2021		Ravnateljica odobrila temo na platformi
08. 06. 2021	Vprašanja glede teoretičnega dela	Pogovor z mentorico
21. 09. 2021		Pogovor z mentorico zaradi ankete
27. 09. - 09. 10. 2021	Izvedla anketo pri društvenih članih	
28. 11. 2021	Poslala predznanstveno nalogo lektorici	

27. 12. 2021	Pejela lektorirano predznanstveno nalogo	
27. 12. 2021	Poslala predznanstveno nalogo mentorici	
14. 01. 2022	Prejela popravljeno nalogo mentorice	

Loče, 26. 02. 2022

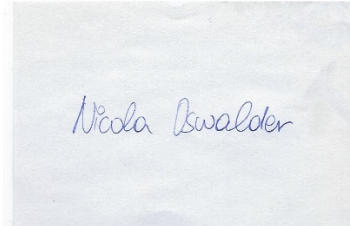

Handwritten signature: Nicola Oswald

14. ČASTNA IZJAVA

Potrjujem, da sem predznanstveno nalogo na temo 100 let SKD Jepa - Baško jezero napisala sama in brez pomoči tretjih. Prav posebej zagotavljam, da sem vse dobessedne in povzete navedke iz drugih del označila kot citate in zapisala vse uporabljene vire.

Loče, 26. 01. 2022

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a light-colored piece of paper. The signature reads "Nicola Oswalden".